

Životné prostredie perom novej šéfredaktorky

Časopis Životné prostredie si v tomto roku píše do záhlavia 42. ročník. Vydržal rôzne politické tlaky, našťastie, za to dlhé obdobie zmenil niekoľkokrát iba dizajn, vystriedali sa v ňom mnohí členovia redakčnej rady i autori. Čo vydržalo najdlhšie, bol jeho zakladateľ a dlhoročný šéfredaktor, profesor Milan Ružička, ktorý sa rozhodol v tomto roku pre zmenu na poste hlavného redaktora.

Časopis, ktorý poskytuje priestor na riešenie odborných problémov životného prostredia, prešiel istým vývojom, ale svoj význam a postavenie dodnes nestratil. Práve naopak, z roka na rok si ho upevňuje. Ak pred 40 rokmi bolo treba napríklad riešiť problematiku dopravy alebo ochrany prírody, ktorá narážala na nepochopenie zo strany politikov, v súčasnosti možno konštatovať, že tieto problémy sú ešte naliehavšie. Napriek určitému pokroku, predovšetkým v technologických zariadeniach, ktoré dokážu byť šetrnejšie k životnému prostrediu, pretrvávajú tie isté problémy. Vedecké poznatky sa v mnohých smeroch prehĺbili, o čom svedčia aj nespočetné články uverejnené v tomto časopise.

Ako sa stavíme k životnému prostrediu dnes, keď globálne problémy v tejto oblasti sú ešte vypuklejšie? Mnohé vízie sa, našťastie, nenaplnili, alebo sa naplňujú len veľmi pomaly. Možno zabrániť narastaniu škodlivín v ovzduší? Stále sa o tom neúspešne dohadujeme s mocnosťami. Mnohí si začali uvedomovať nepriaznivú energetickú situáciu a odhodlali sa šetriť predovšetkým vo svojich domácnostiach. Výmena okien a zatepľovanie domov sú najčastejšími vkladmi k šetreniu energiou. Separovaný zber odpadu sa darí uskutočňovať sporadicky, na mnohých miestach sú síce zberné nádoby, ale ich pravidelný odvoz často pokrívka. Pretrvávajúcim problémom je nedisciplinované správanie mnohých turistov a rekreatantov, ktorí po sebe zanechávajú nepríjemné stopy. V prírode sa tak hromadí množstvo plastov, nachádzame ich vo vodných nádržiach, priekopách, na okrajoch miest. Osadenie smetných košov v rekreačných oblastiach je len prvým krokom, druhým je ich pravidelné vysýpanie a udržiavanie, a navyše, stávajú sa často predmetom vandalizmu. Škoda, že vzťah k prostrediu, prírodnému či životnému, sme si všetci neprisvojili za prvoradú úlohu. Čitatelia časopisu

Životné prostredie vo svojom okolí určite robia preň maximum.

Slovensko ratifikovalo mnohé medzinárodné dohovory a zmluvy, prijalo environmentálne zákony. Ani občania už zväčša nie sú ľahostajní k problémom svojho okolia a neboja sa protestovať a biť za správnu vec. Veď víťazstvo Pezincanov nad investorom skládky odpadu je príkladom toho, že pri vhodnej argumentácii možno úspešne dosiahnuť vytyčený cieľ - zabrániť znehodnocovaniu svojho životného prostredia.

V poslednom období sa u nás možno najhoršie zaochádza s pôdou, ktorá patrí k ťažko obnoviteľným prírodným zdrojom. Nevážime si predovšetkým ornú pôdu, ktorá sa v minulosti dedila z pokolenia na pokolenie. Dnes dokážeme bez akýchkoľvek prekážok zabrať najúrodnejšiu pôdu nielen v okolí väčších miest, ale priamo v poli, pretože ide o stavbu „s výhodnou polohou a dostupnosťou“ pre viaceré podniky. Ako sa to môže stať? Veď naša legislatíva pamätá aj na takéto prípady. Hneď v § 1 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov sa uvádza, že zákon chráni poľnohospodársku pôdu pred neoprávnenými zábermi na neopľnohospodárske využitie. Ukladá povinnosť chrániť poľnohospodársku pôdu zaradenú do prvých štyroch skupín podľa bonity. K záberu najkvalitnejšej pôdy sa pristúpilo napríklad pri Trnave na vybudovanie automobilového závodu. Prečo sa na podobné účely nevyužívajú staré opustené prevádzky? V blízkosti je napríklad bývalá Niklová huta v Seredi.

Novodobým problémom Slovenska je enormný stavebný ruch vo veľkých mestách. Výstavba výškových budov, ničenie parkov a výrub stromov, zahusťovanie zástavby, nadstavby starších domov, záber ornej pôdy a špeciálne vinogradov, z ktorých ešte vlni vinohradníci zberali bohatú úrodu a pripravovali kvalitné vína, na rodinnú zástavbu – to je dnešná tvár Bratislavy. Novú výstavbu treba citlivo zvažovať, pretože nejde len o samotnú stavbu a nenávratný záber pôdy, ale aj o nárast počtu áut, ktoré neodmysliteľne patria k novým obydliam. Kde nájde to množstvo áut priestor na parkovanie v už i tak kapacitne preplnených centrách miest? K najčastejším dôvodom oneskoreného príchodu na nejaké podujatie patrí – nenašiel som voľné miesto na parkovanie!

Akým smerom sa treba uberať, aby vyspelá civilizácia nemusela zápasíť s triviálnymi neduhmi konzumnej spoločnosti? Počas celého roka si pripomíname množstvo dní s environmentálnou problematikou: 2. 2. – Svetový deň mokradí; 21. 3. – Svetový deň lesov; 22. 3. – Svetový deň vody; 23. 3. – Svetový meteorologický deň; 1. 4. – Svetový deň vtáctva; 22. 4. – Svetový deň Zeme; 10. 5. – Svetový deň sťahovavého vtáctva; 22. 5. – Medzinárodný deň biodiverzity; 24. 5. – Európsky deň národných a prírodných parkov; 5. 6. – Svetový deň životného prostredia; 29. 6. – Medzinárodný deň Dunaja; 16. 9. – Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy; 22. 9. – Európsky deň bez áut; 2. 10. – Svetový deň hospodárskych zvierat a 4. 10. – Svetový deň zvierat, a určite sú aj ďalšie zaujímavé dni – jednoducho tie bežné. Mnohé z nich by si zaslúžili podrobnejšie rozpracovať v našich monotémach.

Spomínané problémy sú staronové témy, ktorým sa chceme venovať v ďalších ročníkoch časopisu *Životné prostredie*. Všeobecne pociťujeme, že chýba úcta k tradíciám. K tradíciám nepatria len dobré zvy-

ky, ale aj tradičná poľnohospodárska výroba, ľudová kultúra a celkový spôsob života. Preto treba zachovať tradíciu, a zároveň kontinuitu aj v tomto časopise, o to nám pôjde spoločne všetkým, ktorí sa na jeho tvorbe podieľame. Prebrať štafetu a niešť ju ďalej je veľká zodpovednosť. Budeme sa usilovať udržať nastolenú úroveň a aby rozbehnutý vlak nešiel len zotrvačnosťou ďalej, ale aby sme pomohli posunúť poznanie o krôčik vpred, v duchu zachovania tradičných hodnôt...

Vážený pán profesor Milan Ružička, ďakujeme Ti za doterajší prístup k riešeniu aktuálnych problémov životného prostredia v úlohe hlavného redaktora a v mene nových tvorcov časopisu Životné prostredie Ti želáme, aby si vo funkcii „iba“ predsedu redakčnej rady aj v budúcnosti tvoril a usmerňoval aktuálne dianie. Sme radi, že si ostal pri manažovaní časopisu naďalej.

Tatiana Hrnčiarová
hlavná redaktorka časopisu

Ždiar. Foto: J. Klinda

